

Nr 269

Av herr Munktell m. fl., angående ändrad lydelse av 3 § lagen om rätt till fiske.

Den 1 januari 1951 har lagarna den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde och om rätt till fiske trätt i kraft. Härigenom har bland annat vissa inskränkningar skett i den rätt, som fiskerättsinnehavare tidigare i vissa fall haft att på allmänt vatten fiska med fasta redskap. Enligt 2 § i den tidigare gällande lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske sträckte sig strandägarens enskilda fiskerätt i havet i regel till 180 meter från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtog. Strandägaren kunde av länsstyrelsen erhålla rätt att från sitt enskilda fiskevatten sträcka ut fast redskap längre än till 180-metersgränsen. Förutsättningen härför var att det kunde ske utan men för annan fiskande. Enligt 1 § samma lag erfordrades visserligen särskilt tillstånd för fiske med fast fiskredskap på allmänt vatten. Emellertid skulle jämlikt 12 § samma lag ingen ändring ske i den rätt till fiske, som någon ägde på grund av, bland annat, urminnes hävd, avtal, dom eller skattläggning.

Enär den nya lagen medförde en inskränkning i tidigare fiskerättigheter var man vid dess tillkomst angelägen att få denna utformad på sådant sätt att de yrkesfiskare, som inte grundade sitt fiske på strandäganderätt, omedelbart av lagen kunde utläsa, huruvida och i vad mån fiske på viss plats i framtiden vore tillåtet. I annat fall, framhölls det i förarbetena till lagen, kunde de lätt löpa fara att ofrivilligt göra sig skyldiga till intrång i enskild rätt. Förekomsten av särskilda ensamrätter med större utsträckning än vanlig strandäganderätt utgjorde i detta hänseende en icke ringa olägenhet. Skarpast fann man dessa nackdelar framträda i fråga om fisket på fritt vatten och annat frifiske efter strömming och skarpsill.

Med hänsyn till dessa förhållanden och under åberopande av att de skatte- lagda fiskenas särställning på sina håll lett till mindre önskvärda konsekvenser även i andra avseenden, ansåg föredragande departementschef att fiskerättighet av ifrågavarande slag inte i något fall skulle kunna göras gällande mot sådan rätt till fiske inom områden, som enligt annat stadgande i lagen tillkommer varje svensk medborgare. I den mån rättighetsinnehavare på grund därav komme att lida förlust skulle ersättning enligt särskilt stadgande utgå till honom. Härigenom kom, vilket särskilt framhölls i propositionen, det skattelagda fisket Ålabodarna nr 1 på Skånes västra kust i Glumslövs socken att framdeles bli fritt för allmänt begagnande.

Det kan väl diskuteras huruvida de motiv som anfördes för att innehavare av särskilda rättigheter till fiske i fortsättningen icke skulle kunna göra anspråk på bättre ställning än fiskerättsägare i allmänhet är bärande eller icke. Enär riksdagen godtog vad departementschefen i detta hänseende anförde synes emellertid frågan icke böra tagas upp till förnyad principiell diskussion.

I ett individuellt fall, nämligen i vad avser skattelagda fisket Ålabodarna nr 1 i Glumslövs socken på Skånes västra kust synes emellertid den här omnämnda generella regeln ha drabbat de berörda yrkesfiskarna på ett orättmätigt sätt. Frågan om huruvida Ålabodarna nr 1 icke kan anses intaga en sådan särställning, att det här vore motiverat att bibehålla fastighetsägarna vid sin forna rättighet till ensamfiske har också kommit att diskuteras ingående i två olika interpellationer vid föregående års riksdag.

Övervägande skäl synes tala för att Ålabodarna nr 1 bör särbehandlas och jämnställas med skattelagda fisken på Skånes östra kust. Ålabodarna nr 1 är sålunda det enda skattelagda ålfisket utmed Skånes västkust. Tidigare har även fisket ansetts böra intaga en särställning bland det skånska västkustfisket. Redan i 1897 års kungliga brev om generell tillstånd för envar att vid Malmöhus läns kust från Falsterbo fyr till Kullen idka ålfiske med ryssjor i allt det vatten som icke omfattades av strandägarnas enskilda fiskerätt stadgades särskilt undantag från denna generella regel när det gällde Ålabodarnas skattelagda fiske. Dessa förhållanden föranledde även fiskerättskommittén att för sin del föreslå att fisket genom särskilt avtal med rättsinnehavarna skulle inlösas av statsverket och upplåtas till allmänt begagnande.

I de omnämnda interpellationsdebatterna har emellertid gjorts gällande, att ålabodsfisket är att jämföra med andra skattelagda fisken eller fasta fisken, som av ålder brukats vid viss plats eller där innehavaren stöder sig på lantmåteriförrättningar, domar eller direkta lagbestämmelser. Dyliga jämförelser synes emellertid vara missvisande. För Ålabodarnas vidkommande gäller det äganderätt till fast egendom, medan det i övriga fall oftast gäller en del av jordägarätten. Särskilt tydligt framträder detta när det gäller Ålabodarna nr 1^s. Äganderätten till denna fastighet består nämligen uteslutande av den lagfarna rätten att idka fiske. Även den historiska utvecklingen av fisket vid Ålabodarna pekar klart på att det varit och är själva fisket, som utgjort den primära äganderätten medan jordägarätt eller strandägandet varit av sekundär betydelse. Lagfart har sålunda beviljats på rätt till fiske.

Genom 1950 års lagstiftning har därför riksdagen, i vad avser Ålabodarna nr 1, utan att ens de ersättningsbestämmelser som gäller vid expropriation behövt tillämpas, kommit att beröva ägarna av fisket Ålabodarna nr 1 den väsentligaste innebörden i äganderätten till det sagda skattelagda fisket. Riksdagens beslut har därigenom kommit att upphäva äganderätten till viss

fast egendom. Det kan inte stå i överensstämmelse med rättssäkerhetens grundsatser, att med ett sådant förfarande tvångsvis avhända medborgarna egendom. Den säkerhet, som ligger däruti att Kungl. Maj:t får tillfälle att undersöka och pröva, huruvida de av riksdagen lagstiftningsvägen uppställda rekvisiten för expropriation i ett visst läge är för handen och att det sedan överlämnas till expropriationsdomstol att avgöra ersättningsfrågan, har åsidosatts.

Vad här ovan anförts talar starkt för, att en sådan ändring i 1950 års fiskerättslag genomföres, att fisket Ålabodarna nr 1 i framtiden kommer att jämsställas med skattelagda fiskena i Norrbotten och Kalmar län samt Blekinge läns östra kust.

Det må i detta sammanhang erinras om att riksdagen år 1952 hos Kungl. Maj:t hemställde om särskild utredning rörande de skattelagda fiskena vid Blekinge läns södra kust. Denna utredning, som kom att utföras inom jordbruksdepartementet, har numera avgivit sitt betänkande. Utredningen föreslår sålunda bl. a., att ägarna till av utredningen berörda skattelagda fiskena i framtiden skall få bibehållas vid sin tidigare rätt såvitt gäller fiske på vatten som varit enskilt men nu är allmänt.

Med stöd av vad ovan anförts hemställles,

att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 3 § lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske.

Häri genom förordnas, att 3 § lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund, i Blekinge län vid dess östra kust (norr om Torhamnsudde) samt i vad avser det skattelagda fisket Ålabodarna nr 1 i Glumslövs socken Malmöhus län må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö av minst etthundra meters längd.

Vad i första stycket stadgas skall dock beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller annan särskild

grund gälla allenast såvitt det ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning.

Stockholm den 26 januari 1956

Henrik Munktell

Eric Nilsson
i Svalöv

Jöns Nilsson
i Bästekille

Jean Braconier

Birger Gezelius

Nils G. Fröding

Leif Cassel

Eva Karlsson

Sven Svensson
i Krokstorp
